

Centrul Național de Expertize Judiciare

Olga Cataraga

08.06.2018

Subiectele pentru întâlnirea de azi:

- **Utilizarea cunoștințelor speciale în justiția penală și civilă;**
- **cerințele pentru accedere în profesia de expertul judiciar în RM**
- **problematica expertizei judiciare în construcții în RM**
- **ce este expertiza judiciară în construcții? Ce este expertiza tehnică în construcții? Sunt ele activități similare?**
- **Soluții de redresare a situației actuale**

Cunoștințe speciale

URA-A-A!

Cunoștințe În anumit domeniu al științei,
tehnicii, artei, meșteșugăritului, etc.;

Care se utilizează pentru:

- Depistarea;
- Fixarea;
- Ridicarea;
- Interpretarea – urmelor, mijloacelor materiale de probă.

De reținut !!!!!!!!!!!

CUNOȘINȚELE JURIDICE NU FAC PARTE DIN

"CUNOȘTINȚELE SPECIALE", atâta timp, cât ele se aplică pentru aprecierea legalității sau ilegalității faptelor (art.11, alin 2) L68/2016

REZUMAT

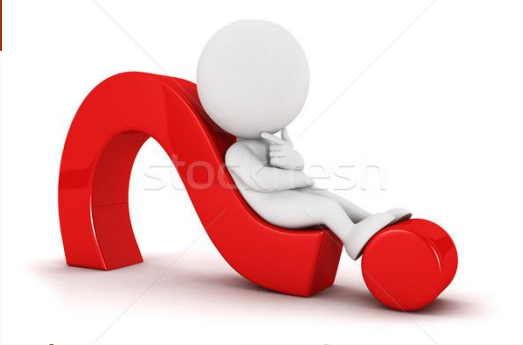
- - „**cunoștințe speciale**” – cunoștințe din toate domeniile de activitate umană: științe, tehnică, artă, meșteșugărit, cultură etc., cu excepția cunoștințelor juridice, care pot fi utilizate pentru depistarea, fixarea, ridicarea și examinarea urmelor și mijloacelor materiale de probă.
- Specific este pentru termenul de „cunoștințe speciale”, că la ele sunt destinate pentru asigurarea procesului judiciar cu probatoriu, obținut pe cale științifică;

- persoana care posedă ”cunoștințe speciale”. „Specialiștii” nu sunt toate persoanele care dețin cunoștințe adânci în anumite domenii, ci doar acelea care pot utiliza cunoștințele din domeniul lor de bază pentru depistarea, fixarea, ridicarea și examinarea urmelor și mijloacelor materiale de probă.

Cine sunt specialiștii, unde îi găsim?

De regulă, aceștia sunt un grup limitat de oameni care au studiat special procedee de aplicare a cunoștințelor din diferite domenii ale științei, tehnicii, artei, meșteșugăritului, culturii, etc. (pe care le-au căpătat în afara procesului judiciar, în timpul studiului la instituții de învățământ superioare în domeniile menționate și au obținut diploma de studii) pentru necesitățile procesului judiciar, anume: depistarea, fixarea, ridicarea și examinarea urmelor și mijloacelor materiale de probă.

Tipurile de ajutor acordate de către specialist

- tehnic,
- metodic,
- consultativ
- și investigativ (de regulă criminalistic) reprezentanților profesiilor juridice (OUP, procurori, avocați, judecători);

Ce înseamnă ajutor?

- **Tehnic** – mânăuirea mijloacelor tehnice în scopurile enumerate mai sus (depistare, fixare, ridicare);
- **Metodic** – oferirea soluțiilor în probleme de aplicare, utilizare a cunoștințelor speciale;
- **Consultativ** – oferirea informațiilor în materie de cunoștințe speciale, metode noi apărute în domeniul depistării, ridicării, investigării, etc.
- **Investigativ -De expertiză** - asistență în soluționarea problemelor de ordin științific (inclusiv din domeniul criminalisticii), apărute în procesul penal sau civil

De regulă acest ajutor este acordat de către:

În primele trei cazuri – **specialistul**,

în ultimul – **expertul judiciar**.

EXPERT

- persoană **experimentată**,
- **competentă** în domeniile „cunoștințelor speciale”
- denotă un grad de pregătire în specialitate superior specialistului nu numai prin faptul că poate acorda ajutor la depistarea, fixarea, ridicarea și examinarea urmelor și mijloacelor materiale de probă, dar și **investighează prin metode științifice** aceste urme, mijloace materiale de probă și formulează concluzii ale expertului – opinii științifice asupra problemelor înaintate de ordonatori, care au apărut în procesul investigării cazului judiciar și soluționarea lor cere utilizarea „cunoștințelor speciale”.

Expert –experiență

**Experiența este numele
pe care îl dau toți
greșelilor pe care le fac.**

Oscar Wilde

Experiența nu are o valoare etică;
este doar o denumire pe care omul o
atribuie greșelilor sale.

EXPERT

- Numărul experților, raportat la cel al specialiștilor în sensul atribuit, pornind de la rolul lor în procesul judiciar este și mai mic, având în vedere că un expert nu poate fi conceput, decât ca un „specialist cu experiență”;

„expertiza judiciară”

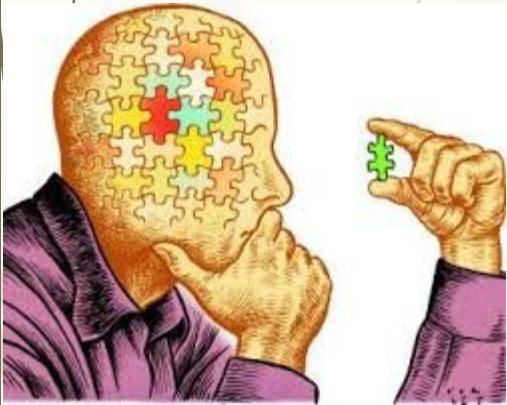

- — o cercetare științifico-practică, efectuată de o persoană competentă — „expert judiciar” asupra problemelor apărute în procesul de investigare a cauzei, pentru care sunt necesare „cunoștințe speciale”. Obiectele expertizei judiciare sunt doar cele legate de cazul concret și concluziile formulate de către expert asupra acestora, în urma cercetărilor efectuate, se referă doar la ele și la circumstanțele date cercetate.

Expertiza judiciară – formă de ajutor

- Expertiza judiciară nu se efectuează după bunul plac al expertului, ci doar în conformitate cu „**metoda de efectuare a expertizelor judiciare**” care presupune anumite etape de cercetare și obligă atât respectarea strictă a consecutivității lor, cât și a procedeelelor și mijloacelor aplicate pentru aceste cercetări.
- Pentru fiecare specialitate de expertiză, în funcție de obiectele și obiectivele concrete, în metode sunt specificate atât particularitățile de examinare a obiectelor, a procedeelelor și a arsenalului de metode de cercetare specifice, cât și a condițiilor de aplicare a mijloacelor tehnice speciale, pentru realizarea obiectivelor scontate.

Expertul este cercetător și interpretator științific

- Totodată, în procesul efectuării expertizei, expertul nu doar înregistrează careva rezultate în urma examinărilor, ci interpretează aceste rezultate prin raționamente logice, fondate pe legitățile de bază ale unei sau altei științe, acțiunea cărora este deja demonstrată prin experiența științifică, descrisă în literatura de specialitate, monografiile, articole, aprobate și recunoscute de oamenii de știință.
- În același timp, expertul, de fiecare dată când este cazul (indiciat în metodă), singur realizează experimentul științific asupra obiectelor examinate în cadrul expertizei, demonstrând acțiunea acestor legități și în cazul obiectelor și circumstanțelor expertizate.
- Expertul apreciază rezultatele obținute prin prisma cunoștințelor sale în domeniul respectiv al științei, experienței profesionale, formulările în concluzii sunt bazate pe un complex precis de criterii științifice de apreciere a rezultatelor, în care sunt incluse și „convingerile proprii” sau „simțul profesional”.

Expert înseamnă – experiență

După cum vedeți, o persoană nu poate fi expert fără experiență, deoarece, în acest caz, concluziile formulate ar fi doar concluziile unui specialist, dar numai nu ale unui expert.

Credibilitatea concluziilor expertului este superioară celor formulate de alți cercetători, deoarece doar expertul, prin însăși esența activității sale, poate formula cele mai obiective concluzii, luând în calcul procesul fiziologic de automatizare și stereotipizare a deprinderilor științifico-practice pe parcursul acumulării experienței, fapt ce îl situează la nivel de „bio-robot investigator”, când practic se elimină subiectivismul în formularea concluziilor, deoarece, în aprecierea rezultatelor, pentru expert nu există niciun mărunțiș care poate fi neglijat.

CE este "specialist" și ce este "expert"

- aceste două noțiuni „specialist” și „expert”, prezintă **nivelurile de competență a persoanelor ce posedă cunoștințe speciale**, (cunoștințe în depistarea, fixarea, ridicarea și examinarea urmelor și mijloacelor materiale de probă), doar că „specialistul” impune numai cunoștințe SPECIALE pe care le poate aplica, iar expertul – în mod obligatoriu – **experiență demonstrată** în aplicarea acestor cunoștințe SPECIALE.

Când și cum se numește expertiza?

- Când sunt necesare "cunoștințe speciale";
- Nu se adresează întrebări juridice;
- Totul se pune la dispoziția expertului;
- Întrebările reiese din materialele acumulate și obiectele prezentate;
- Întrebările se formulează de către ordonator.

cerințele pentru a accede în profesia de expert judiciar în RM

- Articolul 40. Cerințe pentru exercitarea activității
- de expert judiciar
- (1) Poate obține calitatea de expert judiciar persoana care întrunește următoarele condiții:
- a) este cetățean al Republicii Moldova;
- b) cunoaște limba română;
- c) are capacitatea de exercițiu deplină;
- d) are diplomă de studii superioare de licență sau echivalentul acesteia în specialitatea pentru care solicită calificarea de expert judiciar; pentru obținerea calității de expert judiciar în domeniul expertizei medico-legale sau psihiatrico-legale – diplomă de studii superioare de specialitate și de studii postuniversitare de rezidențiat/de master; pentru obținerea calității de expert judiciar în domeniul expertizelor judiciare criminalistice – diplomă de studii superioare de licență sau un act echivalent acesteia și certificatul de calificare în specializarea respectivă;
- e) corespunde condițiilor prevăzute la alin. (3), dacă este cazul;
- f) a efectuat un stagiu profesional în specialitatea de expertiză pentru care solicită calificarea de expert judiciar;
- g) este apt din punct de vedere medical pentru exercitarea atribuțiilor de expert judiciar în specializarea pentru care solicită calificarea de expert judiciar;
- h) nu are antecedente penale;
- i) are reputație ireproșabilă;
- j) a susținut examenul de calificare.

Cerințe

- (2) Suplimentar față de condițiile prevăzute la alin. (1):
- a) pentru a obține calitatea de expert judiciar cu specializarea în domeniul arhitecturii, urbanismului și construcțiilor, persoana trebuie să dețină calitatea de expert tehnic în construcții, obținută conform Legii nr. 721-XIII din 2 februarie 1996 privind calitatea în construcții și
- Regulamentului cu privire la atestarea tehnico-profesională a specialiștilor cu activități în construcții, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 329 din 23 aprilie 2009;
- b) pentru a obține calitatea de expert judiciar cu specializarea în evaluarea și partajarea bunurilor imobile, persoana trebuie să dețină următoarele certificate:
- – pentru specializarea evaluarea bunurilor imobile – certificatul de calificare a evaluatorilor bunurilor imobile;
- – pentru specializarea partajarea bunurilor imobile – certificatul de inginer cadastral.

Cerințe

- (3) Nu se consideră ca avînd reputație ireproșabilă și nu se admite la examenul de calificare persoana:
 - a) care a fost anterior declarată vinovată de săvîrșirea unei infracțiuni cu intenție printr-un act judecătoresc definitiv;
 - b) căreia i-a fost retrasă licența pentru exercitarea profesiei de expert judiciar conform prevederilor art. 46;
 - c) care, în ultimii 5 ani, a fost concediată de la o instituție publică de expertiză judiciară sau de la o altă instituție publică ori privată în urma aplicării sancțiunii disciplinare de concediere.
- (4) Sînt scutite de efectuarea stagiului profesional persoanele care au absolvit instituții de învățămînt superior specializate în domeniul expertizelor judiciare și nu au trecut mai mult de 2 ani de la absolvire, persoanele care, anterior depunerii solicitării de atribuire a calității de expert judiciar, au activat în această calitate cel puțin 5 ani, iar de la momentul încetării activității nu au trecut mai mult de 2 ani, precum și persoana prevăzută la art. 55 alin. (7).
- (5) Sînt scutite de efectuarea stagiului profesional și de examenul de calificare persoanele care dețin un titlu științific de doctor, doctor habilitat sau de academician în specialitatea respectivă.

problematica expertizei judiciare în construcții în RM

III. Eficacitatea activității CNEJ redusă

3.1. Imperfecțiunea cadrului legislativ actual.

Art. 40, alin. (2) al Legii nr.68 din 14.04.2016, care stipulează cerințe suplimentare pentru obținerea calității de expert judiciar cu specializarea în domeniul construcțiilor. Deși la momentul elaborării proiectului de lege, aceste cerințe introduce în Lege la propunerea Ministerului Construcțiilor și Organului Cadastral au fost contestate și argumentate irentabilitatea și iraționamentul acestor prevederi, propunerile parvenite din partea grupului de lucru ce a lucrat la elaborarea legii, nu au fost acceptate, fiind, astfel, introduse cerințe suplimentare față de anumiți experți cu specialități în domeniul construcțiilor, cărora li se impune obținerea unei calități (de inginer cadastral și evaluator), pentru obținerea altei calități (de expert judiciar), fapt discriminatoriu față de persoanele ce doresc să-și desfășoare activitățile în domeniul expertizelor în construcții.

În plus, aceste prevederi deja își au efectul negativ, deoarece în prezent instituțiile de expertiză nu reușesc să atragă candidați la funcțiile de expert în domeniul construcțiilor, deoarece odată obținând o calitate de evaluator sau inginer cadastral (care la fel presupune stagiere), nu are rost să te mai stăgiezi un an pentru obținerea unei alte calități (de expert judiciar). Astfel, CNEJ în prezent se află în situația unei lipse acute a cadrelor în domeniul exp. jud. în construcții, precum și în riscul de dispariție a acestui gen de expertiză, devreme ce nu vor fi operate modificări în conținutul art. 40 prin excluderea alin.2.

ce este expertiza judiciară în construcții? Ce este expertiza tehnică în construcții? Sunt ele activități similare?

- **EJ** – operează investigații științifico-practice în domeniul construcțiilor cu scopul soluționării problemelor apărute în procesul judiciar, statutul cărora este bine punctat în legislația procesuală
- - Investigațiile pe care le efectuează un expert judiciar, consecutivitatea lor, criteriile de apreciere a rezultatelor și de formulare a concluziilor sale, sunt strict reglementate de metodicile tip și cele speciale, principiile cărora sunt elaborate de știința expertologiei, fiind unice în toată lumea, pe care nu le posedă decât subiecții unui astfel de proces (expertiză judiciară).
- **ET** - În acest sens, menționăm, că experții tehnici și cei judiciari soluționează sarcini diferite, primii oferind soluții pentru procesul de construcție, reconstrucție, etc. a obiectelor, nu pot participa la acțiuni procesuale, deoarece acesta reprezintă interesele uneia din părți. În plus, competența unui expert judiciar, spre deosebire de cea a unui expert tehnic, este influențată și de partea juridică a unui caz penal sau civil, pe când cel din urmă rezolvă doar întrebări ce țin de domeniul construcțiilor, fiind total nepregătit să abordeze aspectul expertologic și să contribuie la înfăptuirea justiției prin asigurarea procesului cu probe.

Similar ori nu?

- Opinia precum că expertul judiciar apreciază activitatea unui expert tehnic și de aceea trebuie să fie ca profesionist mai sus ca acesta, este total greșită, primul, fiindu-i interzisă prin legislația procesuală careva apreciere a activităților persoanelor juridice sau fizice. Expertul judiciar se deosebește de un expert tehnic nu numai prin adâncimea și diversitatea de cunoștințe profesionale, dar, de asemenea, și prin capacitatea de a desfășura activități de cercetare științifico-practică în procesul investigării în legătură cu statutul său procesual.
- Astfel, expertul judiciar în domeniul construcțiilor trebuie să aibă o pregătire profesională multilaterală în materie teoretică pe toate aspectele complexului de construcții, calificări științifice și pregătire expertologică și juridică specială în legătură cu poziția și statutul său procesual.

Independența

- În acest sens, se pare greșit și, fiind spus mai blând, se pare cam straniu, includerea în Legea cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar a cerinței că pentru obținerea statutului de expert judiciar în domeniul construcțiilor este obligatoriu ca solicitantul să fie anterior atestat (certificat) de Ministerul Economiei și Infrastructurii R.M ca expert tehnic. În spatele mesajului aparent pozitiv pentru dezvoltarea profesională a experților judiciari se află o **încălcare gravă a principiului independenței lor**, fapt menționat și în raportul de expertiză anticorupție la proiectul actualei Legi 68/2016 de care nu s-a ținut cont în procesul de adoptare. Potrivit redacției actuale a Legii 68/2016, expertul judiciar în domeniul construcțiilor se încadrează în dependență directă de organizația departamentală - Ministerul Economiei și Infrastructurii, unitățile căruia (Inspecția de construcții, Serviciul de expertiză, etc.) au statut de pârât în dosarele, în cadrul cărora se examinează chestiuni în domeniul construcțiilor și se dispune expertiza judiciară pe specialitățile 15.01-15.03 (conform nomenclatorului expertizelor judiciare). Aici apare un conflict evident de interese: expertul judiciar, certificat ca expert tehnic al Ministerului Economiei și Infrastructurii se expune în concluzii cu referire la situația în construcție de care este responsabil nu altcineva, decât instituția care îl certifică.

CONCLUZII

- Fuzionarea activității de expertiză judiciară în domeniul construcțiilor cu cea a experților tehnici, evaluatorilor, partajatorilor, etc., făcută actualmente prin Legea 68/2016 este periculoasă și prin faptul, că periclitează grav **principiul egalității armelor în procesul judiciar**, punându-i sub aceeași "umbrelă" pe cei care elaborează soluții și pe cei care apreciază influența acestor soluții asupra situațiilor de litigiu, investigate în procesele judiciare.
- Această încălcare gravă a principiului independenței experților judiciari și al egalității armelor în procesul judiciar trebuie eliminată de urgență, până când nu a avut impact asupra actului de înfăptuire a justiției în Republică.

concluzii

- Analiza comparativă a legislației statelor vecine, dar și a altor state din lume, ne arată, că nicăieri nu mai există așa ceva și că activitățile de expertiză judiciară în diferite domenii ale științei, artei, tehnicii, meșteșugăritului și altor domenii de activitate umană nu se confundă grosolan cu activitățile de bază ale acestor domenii. Interacțiunea expertizei judiciare pe diferite specialități cu domeniile științei sau economiei naționale se bazează nu pe fenomenul excluderii uneia de către alta, ci dimpotrivă, pe o îmbogățire reciprocă și prosperare a ambelor direcții de activitate în folosul întregii societăți.

Bibliografie

1. Аверьянова Т.В. Судебная экспертиза Курс общей теории.М. Норма, 2009,480с.
2. Основы судебной экспертизы ред. Ю.Г. Корухова,М. РФЦСЭ, 1997, ч.1.;
3. Россинская Е.Р., галяшина Е.И., Зинин А..М. Теория судебной экспертизы: учебник;
4. Е. Р. Российская, Е. И. Галяшина, НАСТОЛЬНАЯ КНИГА СУДЬИ Судебная экспертиза, 2010
5. Бутырин А.Ю. Теория и практика судебной строительно-технической экспертизы (2006).
6. Legea RM nr.68 din 14 aprilie 2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar”.
7. Legea RM nr.721-XIII din 02.02.1996
8. Codul procedură penală al RM
9. Codul de procedură civilă al RM
10. Practica de expertiză judiciară Italia, România, Ucraina, Belorusi, Rusia, Estonia, Lituania, SUA, acumulată din revistele de specialitate, lucrările conferințelor și vizitelor de lucru la care au participat angajații CNEJ
11. Materialele de lucru ale ENFSI.

Soluții

-
- Promovarea și urgentarea aprobării de către Parlament a proiectului de lege privind modificarea Legii nr.68 din 14.04.2016, ce prevede excluderea alineatului (2) al art. 40 al Legii, remis anterior în adresa MJ.
- Statut de cercetare științifică
- salarizarea

- De notat că cererea față de acest gen de expertiză este una mare, beneficiarii fiind: instituții publice (organe de urmărire penală și instanțe de judecată), avocați, precum și persoane fizice cointeresate, iar dispariția acestui gen de expertiză va duce iminent la lipsirea beneficiarilor de dreptul de obținere a probelor.

Cum de redus termenii????:

- Instruirea ordonatorilor – curriculum la INJ, mese rotunde, etc.;
- Numirea motivată a expertizelor;
- Modificarea cadrului legislativ conex;
- Evitarea citării experților în instanță pentru completarea lacunelor în cunoștințele DVS;
- Crearea funcțiilor de consilieri în domeniul cunoștințelor speciale p/u avocați, judecători, etc.
- Motivarea practicării profesiei de expert;
- Crearea unui Consiliu Coordonator în țară pe probleme de expertiză judiciară;

Sfârșit

VĂ MULTUMESC
PENTRU ATENȚIE